

Jan Tomczak

"Weltreligionen heute", t. 1:
"Hinduismus. Materialien für Schule
und Erwachsenenbildung", wyd. Kurt
Bätz, Zürich-Köln 1979 : [recenzja]

Collectanea Theologica 51/2, 221-222

1981

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

skonałą postacią wiary Izraela i pozostawała ugruntowana w przyjęciu przez Maryję faktu wcielenia. Ta wiara była poddana próbom, przez które Syn wychowywał swoją Matkę. Takie znaczenie mają słowa brzmiące twardo i stanowiące jakby antycypację tajemnicy krzyża (por. Łk 2,50; J 2,4; Mk 3,34). Krzyż był najwyższym wyrazem tej próby wiary, w którym Maryja wypowiada swoje ostateczne „tak”.

Balthasar kończy swoje rozważania również sprawą maryjnej pobożności. Podobnie jak Ratzinger podkreśla, że pobożność ta nie może być odizolowana od Chrystusa, a zarazem jest najlepszą i najkrótszą drogą do Chrystusa. Prosty lud ma mimo pozorów duże wyczucie tej drogi. Książka może być pomocą nie tylko do ożywienia tradycyjnej mariologii, ale do wskazania jej nowych rozwiązań.

ks. Stefan Moysa SJ, Warszawa

Weltreligionen heute, tom 1: *Hinduismus. Materialien für Schule und Erwachsenenbildung*, wyd. Kurt Bätz, Zürich-Köln 1979, Benziger Verlag — Verlag Ernst Kaufmann, s. 128+24.

Współczesne przenikanie się różnych kultur budzi również zainteresowanie religiami świata. Stąd rodzi się potrzeba odpowiednich materiałów katechetycznych zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dla dorosłych. Powyższe zapotrzebowanie ma zaspokoić seria „Religie świata dzisiaj”, którą otwiera omawiana książka, poświęcona hinduizmowi. Zrozumienie tej skomplikowanej religii, z licznymi, nieraz sprzecznymi prądami, wymaga gruntownego wprowadzenia. Temu celowi służy pierwsza część przedstawianej publikacji. Autorzy ukazują hinduizm w jego historycznym rozwoju, a szczególnie obszernie jego nowożytną postać, uwzględniając przy tym odniesienie do chrześcijaństwa i związku z nim.

Omawiana pozycja zasługuje na szczególną uwagę ze względu na swe wartości dydaktyczne. Już druga część podaje wskazania pedagogiczne, dzięki którym czytelnik może się zorientować w przedmiocie i zaplanowanym układzie materiału. Następnie został podany wykaz zbiorów tekstów i środków audiowizualnych. Do tych ostatnich należą filmy, montaż dźwiękowo-obrazowe i przezrocza. Podczas gdy w rozdziale trzecim zawierającym wskazania z zakresu pedagogiki religijnej, miano na oku cały zasięg możliwych planów i pomysłów, w czwartym rozdziale zostały ukazane wzorcowo przykłady katechez na różnych poziomach nauczania.

Piąta część przedstawionej publikacji omawia kolejno siedem elementów istotnych, jakie autorzy wydobywają z hinduizmu i w nim szczególnie podkreślają. Mogą one stanowić materiał do jednostek katechetycznych lub do prelekcji, ale nie zostały opracowane w formie gotowych katechez. Budowa ich jest zawsze jednakowa. Po krótkim przedstawieniu treści zasadniczej następuje omówienie bardziej szczegółowe poszczególnych aspektów czy elementów składowych. Dołączono również autentyczne teksty, ujęcia graficzne i fotografie. Do książki załączono także trzydzieści kolorowych przezroczy.

Pod względem treściowym każdy element składowy piątej części wydobywa na światło dzienne jakąś szczególną cechę hinduizmu lub specyficzny aspekt problemu. Trzy pierwsze elementy składowe próbują wprowadzić w trudne teoretyczne problemy, do których należy nauka o dharmie, karmie i samsarze, o tęsknocie za odkupieniem i urzeczywistnieniem zbawienia oraz o drogach zbawienia i uwielbieniu Boga. Trzy następne elementy przedstawiają różne formy i zjawiska, które istnieją w hinduizmie, a więc pobożność i kształtowanie życia, stosunek omawianej religii do nowoczesnych zdobyczy oraz wpływ religijności hinduskiej na kulturę Zachodu.

Ostatnie zagadnienie tej części dotyczy porównania i stosunków między chrześcijaństwem i hinduizmem.

Nad tym dziełem grupa specjalistów, wymieniona na początku, pracowała prawie trzy lata. Przygotowała materiał, który umożliwił zrozumienie i zajęcie właściwego stanowiska czy wreszcie własną identyfikację chrześcijańską. Służą temu pogładowe i na działanie ukierunkowane teksty, opowiadania, przykłady, przypowieści, zamieszczone w tej wartościowej i pożytecznej książce.

ks. Jan Tomczak SJ, Warszawa

Otto BETZ, *Religiöse Erfahrung — Wege zur Sensibilität*, München 1977, Verlag J. Pfeiffer, s. 168.

Autor książki jest profesorem pedagogiki religijnej uniwersytetu w Hamburgu. Jego dorobek naukowy liczy ponad 15 publikacji książkowych. Omawiana pozycja jest charakterystyczna dla kierunku twórczości tego autora.

Nie rozpatruje on w sposób naukowy zagadnienia doświadczenia religijnego. Chce raczej prowadzić czytelników do refleksji nad znaczeniem dla religii doświadczenia w codziennym życiu. Widząc, że człowiek przesycony racjonalną wiedzą kultury zachodniej, interesuje się wszystkimi zjawiskami religijnymi na świecie, występującymi zwłaszcza w Azji, Afryce czy Ameryce, chce mu w poszukiwaniu właściwej drogi pomóc przez odkrycie doświadczenia religijnego. Pragnie ożywić w człowieku religijność nie drogą racjonalnego rozumienia, lecz przez ukazywanie religijnego doświadczenia w różnych zjawiskach kultury chrześcijańskiej i pozachrześcijańskiej.

Rozważa, czym jest religijne doświadczenie, co jest jego podstawą, ukazuje rolę, jaką odgrywa w nim element mityczny. Przede wszystkim jednak odkrywa, w jaki sposób osobiste i własne przeżycia stają się doświadczeniami i umożliwiają doświadczenie Boga. Uświadamia czytelnikowi że, brak siebie i kierowania sobą utrudnia, a nawet uniemożliwia doświadczenia Boga i właściwy do Niego stosunek. Autor nie mógł pominąć omówienia modlitwy jako drogi religijnego doświadczenia. Godnym podkreślenia wydaje się rozdział, w którym wykazuje, że szukanie wspólnoty jest również zjawiskiem religijnym. Głód wspólnoty, głód przyjaźni jest jakimś sygnałem głodu religijnego. Kluczem zaś otwierającym człowieka na transcendencję ludzkich doświadczeń są według Betza teksty biblijne.

Czytelnik znajdzie w omawianej książce również elementy analizy związków między osobowych, zastosowanej do duszpasterskiej działalności. Dzięki niej wewnętrzne napięcia i konflikty ujawniają się, umożliwiają właściwe ich rozwiązywanie. Osobny rozdział poświęcił autor „mandali” jako medytacyjnemu znakowi ludzkiej i kosmicznej jedności i całości. Przeprowadził porównanie między tym znakiem a chrześcijańskimi symbolami i obrazami.

Następnie Otto Betz ukazuje znaczenie bajek dla kształtowania się u dzieci religijnego doświadczenia. Człowiekowi cywilizacji technicznej tłumaczy znaczenie doświadczenia wielu elementów naturalnego środowiska jak słońce czy jaskinie. Uczy czytelnika refleksji nad brakiem czy obfitością czasu oraz nad jego dążeniami wielokierunkowymi szczęśliwego istnienia. Zamieszczone na końcu autobiograficzne notatki autora jeszcze bardziej podkreślają bliski związek tej książki z życiem. Dzięki powyższym refleksjom czytelnik odkrywa na nowo sens religii i religijności a zarazem zupełnie w nowy sposób przybliżył się do tajemnicy chrześcijaństwa. Autor wyszedł naprzeciw powstałemu w ostatnich latach zainteresowaniu zjawiskiem do-